

Magno ...

... Magnus ...

Till läsningen: Nedre delarna av 1–2 **ma** äro ej lika skarpt ristade som de övre. Nedre delen av 4 **n** är förstörd av en grop i putsen. Bistavarna på 5 **o** gå ej över hst. Bst på 7 **u** stöter intill hst mycket långt ned på denna. Av bst i 8 **p** synes den övre delen. Bistavarna på 9 **o** skära över hst. Ett parti av denna närmast under bistavarna är utplånad. På 10 **r** stöter bistavens inbuktning intill hst. Av 11 **k** fattas nedre delen. Man kan ej se toppen av 12 **h**. På 13 **n** är en del av hst närmast över bst utplånad. Den huvudsakliga delen av bst befinner sig till vänster om hst. Av 14 **i** synes övre hälften. Bst i 15 **a** går över hst. 16 **s** är av äldre typ 4. 17 **t** har bst endast till vänster. Det **b** man väntar mellan **t** och **m** har uteglömts av ristaren. Till höger om huvudstavens nedre del på runan 17 synes en fåra, som liknar den nedre bst till ett **b**, sannolikt tillfällig. Av runan 19 ser man hst. Till höger om denna är en fåra, vars nedre del är utplånad, sannolikt rester av ett **r**. Rad C är otydligare än de föregående. Efter 21 **k** följer en hst, som vid mitten övertväras av en från vänster snett ned mot höger löpande stav, vilken emellertid är ganska osäker, **i** eller **n**? En liknande tvärfåra högre upp, som är något jämnare, sitter för högt upp för att rimligen vara en **n**-bst. De båda följande stavarna bilda möjligen ett **u**, följt av ett **r**, båda ganska osäkra. Runan 25 är sannolikt **k**, 26 är ett tydligt **h**. Mellan denna och den närmast följande, fullt tydliga runan, 31 **m**, synas fyra vertikala stavar ganska spatiöst anbragta, av vilka den sista, runan 30, kan ha varit **i**. Efter 31 **m** följa ganska oregelbundna fåror, som likna nedre delen av ett **r**. De äro sannolikt tillfälliga. Om läsningen av de fyra första runorna i rad D, **f r o** (av typen 4) **f** råder ingen tvekan. Därefter följa sex lodräta stavar. Den sista av dessa kan möjligen vara **f**.

Med undantag av första raden 1–5 **mahno** ger inskriften ingen mening. Rad B utgöres av *futharken*. Med **mahno** fsv. *Magno*, dat. av *Magnus*, åsyftas säkerligen samme Herr Magnus, som nämns i inskriften på absidväggen, Sm 67. Bringetofta kyrka dateras till 1100-talet (se Sm 67).

69. Fröderyds kyrkogård.

Pl. 53.

Litteratur: B 1049, L 1234. Ransakningarna 1690; J. Peringskiöld: Monumenta 8 bl. 24; J. Elers: Historia om vägarne i Sverige (hs i UUB) 6; B. Kallenberg och H. M. Åman: Försök till en physico-œconomisk beskrifning öfver Fröderyds socken 1 (1810) s. 13; B. A. Ennes: F m 61 (hs i KB); P. Wieselgren: Ny Smålands beskrifning 3 (1846) s. 253; J. E. Lagergren: Handlingar om Småland, M 104: 14 (hs i KB) s. 107; C. F. Nordenskiöld: Jönköpings läns minnesmärken (ATA) 16 Westra härad, upptecknade år 1886, s. 3, tr. i NSmMedd 6 (1922) s. 35; P. Petersson: Brev till A. Friberg den 18/9 1888 (NSmArk); A. Friberg: Undersökningsprotokoll 1906 (NSmArk); O. v. Friesen: Läsning och tolkning 1921 (NSmArk), jfr NSmMedd 6 (1922) s. 35 not.

Äldre avbildningar: U. Christofferson: träsnitt i Peringskiölds Monumenta och B 1049; E. Ihrfors: teckning i Smolandia sacra (ATA) 2 s. 346; Nordenskiöld: teckning 1886 i o.a. hs s. 3; P. Vistrand: teckning den 13/8 1900 (NSmArk och ATA); Friberg: foto 1906 (NSmArk); v. Friesen: foto 1913 (NSmArk); R. Blomqvist: foto 1926 (ATA); C. Källström: foto (ATA).

Stenen står på kyrkogården, 4 m Ö om kyrkogårdsmurens sydvästra hörn. Ristningen är vänd mot NV.

I *Ransakningarna* meddelar prosten L. Ternerus 1690: »Wed Frörydz kyrkia finnes en stoor Ruunsteen mäd bookstäfwer omkringh nederfallen och mäd mosa öfwertäckt, hvilken den nyss ankomne pastor effter sin skyldigheet lofwar wedh vårens begynelse skola uprätta.» *Bautils* uppgift, att den finns i kyrkan är tydligen felaktig. Enligt Peringskiölds *Monumenta* stod den »Strax utom Fröeryds kyrkia». Elers' meddelare, kyrkoherde Carl Lundh i Fröderyd, skriver 1751: »Nära Fröderyds kyrka och häradsvägen står en runsten, med några oläseliga runor och kors, samt annan prydnad.» Hos Ennes (*F m 61*) läses: »Står jemte vägen, som går förbi kyrkan», men på ett annat ställe skriver han: »På Fröderyds kyrkogård (straxt söder om kyrkan jemte vägen).» Om stenen har flyttats, är ej känt. Det kan förhålla sig så, att kyrkogården har utvidgats, varigenom runstenen har kommit innanför ringmuren.

Stenen är 150 cm hög, 116 cm bred vid basen. Runorna äro 11 cm höga. Inskriften löper från höger till vänster.

Inskrift:

khirbiarn : sati : stein : pana : eftir : suil :

1 5 10 15 20 25 30

bruþur : sin.

35 40

Geirbiörn setti stein þenna eftir Svein(?), bróður sinn.

Gerbjörn satte denna sten efter Sven(?), sin broder.

Till läsningen: 1 **k** jämte det föregående ramstrecket upptäcktes först av P. Vistrand 1900. Runan 2 är **h**. v. Friesen läser **a**, Nordensköld, Ihrfors, Friberg och Vistrand **h**. Runan 30 är sannolikt **i**. Bistavsliknande fåror synas både till vänster och till höger om huvudstaven **þ**, och så har den ritats av Vistrand. Av dessa fåror kan den vänstra vara huggen, men den skär ej över hst, som alla andra **a**-bistavar i inskriften göra. I *Bautil* och hos Ihrfors är denna runa **a** med dubbelsidig bst, hos Nordensköld och Friberg **a** med ensidig bst, hos v. Friesen **i**. Bst på 31 **i** är svagare än den övriga ristningen men dock säkert huggen. Undersökarna före Friberg ha läst **i**. Denne antecknade: »**i** har ett grundt streck upptill åt höger.» v. Friesen läser **i**. Bst till 40 **n** kan ej urskiljas. Där den har befunnit sig, är en hög kam i stenen, längs med vars gräns den kan ha gått. *Bautil*, Nordensköld, Ihrfors och Vistrand ha **n**.

1-9 **khirbiarn** *Geirbiörn*. Angående **h** som tecken för **a** se ovan s. 132. *Geirbiörn* är ett ganska vanligt namn. Det förekommer även i Sm 162. — 28-31 **suil** är sannolikt felristning för **suin**, ack. av *Sueinn*.

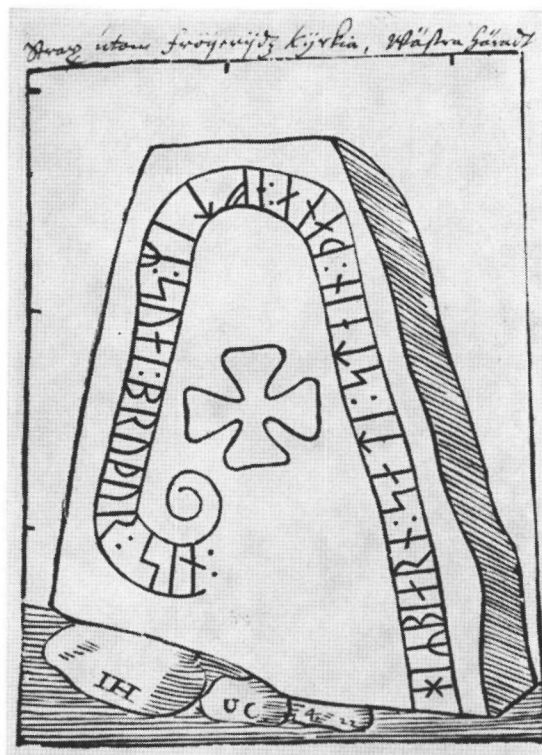

Fig. 35. Sm 69. Fröderyds kyrkogård. Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 1049).

70. Hylletofta kyrka.

Pl. 54.

Litteratur: S. B. F. Jansson i *Fornvännen* 1959 s. 98 f.

I Hylletofta kyrka fann man år 1956 under pågående restaurering en stock med inskurna runor. I S. B. F. Janssons ovan anförda uppsats läses därom: »Stocken, som låg i korgolvet, under altaret, förvaras nu i tornkammaren. Fyndplatsen är av allt att döma sekundär; tyvärr kunde jag icke fastställa, var stocken har haft sin plats.

Stocken är av furu och mäter 133,5 × 22 × 14 cm. Runorna, som stå i stockens ena kant, äro omkring 5 cm höga. Inskriften begränsas nedtill av en ristad linje.

Inskrift:

... upor - - uporþfu ... rk ... þorkh - - - ...

5 10 15 20 25